ΕΤΟΣ Δ'. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 23 Μαρτίου 1914 ΑΡΙΘ. 170.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΛΓ'.

Ο ΕΠΙ ΓΗΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Γ'. ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

«Σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας » τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα».

Εἰς προηγουμένην ὁμιλίαν εἴδομεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὅταν ἐπλησίαζεν ἡ ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας ἀπεχαιρέτισε διὰ παντὸς πλέον τὴν προσφιλῆ αὐτῷ Γαλιλαίαν καὶ Καπερναοὺμ καὶ κρυφίως πως ἀναβαίνει εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τόρα ἂς ἴδωμεν τὴν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ τελευταίαν αὐτοῦ ἐνέργειαν καὶ διδασκαλίαν.

Ὁ Κύριος προχωρῶν πέμπει πρὸ αὐτοῦ τοὺς ἑβδομήκοντα μαθητὰς καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς διαταγὴν νὰ πορεύωνται ἀνὰ δύο εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν καὶ νὰ κηρύττωσι τὴν ἔλευσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ κήρυγμα αὐτῶν νὰ ὑποστηρίζωσι καὶ βεβαιῶσι καὶ διὰ θαυμάτων. Κατὰ τὰ μέσα δὲ τῆς Σκηνοπηγίας ἐμφανίζεται καὶ ὁ Κύριος ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ Ναῷ καὶ διὰ τῆς ὑψηλῆς καὶ θείας αὐτοῦ διδασκαλίας ἄλλους μὲν κινεῖ εἰς θαυμασμόν, ἄλλων δὲ προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν, διότι δῆθεν πλανᾷ τὸν λαόν. Οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς μάλιστα στέλλουσιν ὑπη-

ρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος κατὰ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἐλθὼν πάλιν εἰς τὸν ναὸν τοσαύτην ἐπέφερεν εἰς αὐτοὺς σύγχυσιν, ὥστε συνέβη σχίσμα ἐν τῷ ὄχλῳ, διότι ἄλλοι μὲν ἔλεγον, ὅτι οὗτος εἶναι ὁ Προφήτης, ἄλλοι δὲ ὁ Χριστός, οἱ δὲ Φαρισαῖοι φρυάττοντες διὰ τὴν πρόσφορον ἀπάντησιν τῶν ὑπηρετῶν ὅτι *«οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄν- » θρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος»*, καὶ διὰ τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν παρατήρησιν τοῦ Νικοδήμου, ὅτι ὁ νόμος οὐδένα κρίνει ἀνεξετάστως, κατησχύνθησαν καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Τὴν ἐπαύριον, ὄρθρου ἔτι ὄντος, ἔρχεται εἰς τὸν ναόν, ὅπου οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔφερον ἐνώπιον αὐτοῦ γυναῖκα μοιχαλίδα καὶ ἐζήτουν τὴν κρίσιν αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς τότε διέταξε νὰ ρίψῃ πρῶτος κατ' αὐτῆς τὸν λίθον ὁ ἀναμάρτητος καὶ οὕτω κατήσχυνεν αὐτούς. Τότε κηρύττει πάλιν ὁ Κύριος εἰς τὸν ναόν, ὅτι εἶναι τὸ ***Φῶς*** τοῦ κόσμου καὶ προλέγει αἰνιγματωδῶς τὰ περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὑψώσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἀπελεύσεως. Τὸ κήρυγμα τοῦτο συνετέλεσεν ἵνα πιστεύσωσι πολλοί. Ἐπειδὴ δὲ ὑπεστήριζεν ὁ Κύριος μετὰ δυνάμεως λόγου ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ δὲν εἶναι οὔτε τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, οὔτε τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπειδὴ ὑπερύψωσεν ἑαυτὸν ὑπεράνω τοῦ Ἀβραὰμ διὰ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ ὑπάρξεως εἰς τόσον βαθμὸν ἐξήγειρεν αὐτοὺς εἰς ὀργήν, ὥστε ἄλλοι μὲν ἔλεγον ὅτι εἶναι Σαμαρείτης καὶ ἔχει δαιμόνιον, ἄλλοι δὲ ἔλαβον καὶ λίθους νὰ ρίψωσι κατ' αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διῆλθε κρυφίως δι' αὐτῶν καὶ ἐξέφυγεν.

Οἱ ἑβδομήκοντα Ἀπόστολοι ἐπέστρεψαν. Ὁ Ἰησοῦς τότε προσεύχεται καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο δεικνύει εἴς τινα νομικὸν τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν, ἤτοι λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι διὰ τῆς διπλῆς ἀγάπης τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον δύναται νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωήν. Τὴν πρὸς τὸν πλησίον μάλιστα ἀγάπην ἀναπτύσσει διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ καταβαίνοντος ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς. Διερχόμενος δὲ ὁ Κύριος διάφορα μέρη τῆς Ἰουδαίας εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά, ὅπου ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία, αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Λαζάρου, καὶ προτιμᾷ καὶ ἐγκρίνει μᾶλλον τὴν ἥσυχον εὐσέβειαν τῆς Μαρίας ἀκροωμένης τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἢ τὰς περὶ πολλὰ μερίμνας καὶ φροντίδας τῆς Μάρθας. Μετὰ ταῦτα ἐξέβαλε κωφὸν δαιμόνιον ἔκ τινος δαιμονιζομένου καὶ ἐλέγχει ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔλεγον, ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Ἔρχεται κατόπιν εἰς οἰκίαν Φαρισσαίου καὶ ἐκεῖ ἐξελέγχει τὰς κακίας τῆς αἱρέσεως ταύτης, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐφελκύει τὴν ὀργὴν τῶν Φαρισαίων.

Τότε συνάγονται μυριάδες λαοῦ καὶ διδάσκει αὐτοὺς νὰ ὁμολογῶσι τὴν ἀλήθειαν. Λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ πλουσίου καὶ ἄφρονος ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. Εἶτα λέγει τὴν παραβολὴν τῶν δούλων, οἱ ὁποῖοι ἄγρυπνοι περιέμενον τὸν κύριον αὐτῶν. Κατόπιν λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀγγελίας περὶ τῶν φονευθέντων ὑπὸ τοῦ Πιλάτου εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τῶν δεκαοκτώ, τοὺς ὁποίους κατεπλάκωσεν ὁ Πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ, προλέγει εἰς πάντας τὴν θείαν τιμωρίαν, ἐὰν μὴ μετανοήσωσι, καὶ πρὸς ἐπίρρωσιν τούτου φέρει τὴν παραβολὴν τῆς ἀκάρπου

συκῆς. Τότε ἐθεράπευσεν ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου τὴν ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη συγκύπτουσαν, τὸν δὲ ἀρχισυνάγωγον, ὅστις διέταξε νὰ φέρωσι τοὺς ἀσθενεῖς κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ οὐχὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου, ἐλέγχει καὶ ἐπιτιμᾷ ὡς ὑποκριτήν, ὅπερ ηὐχαρίστησε τὸν ὄχλον, ὅστις ἔχαιρε καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς γενομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ τότε ἐπλησίαζεν ἡ ἑορτὴ τῶν ἐγκαινίων, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔρχεται εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου θεραπεύει τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν ποιήσας πηλὸν διὰ τοῦ ἑαυτοῦ πτύσματος καὶ ἀλείψας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἰπὼν νὰ ὑπάγῃ νὰ νιφθῇ εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ διὰ νὰ ἀναβλέψῃ· καὶ πράγματι ἠνεῴχθησαν αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἦλθε βλέπων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Φαρισαῖοι ἠγωνίζοντο ἐκ τυφλοῦ πάθους νὰ καλύψωσι τὸ θαῦμα τοῦτο διότι ἔγινεν ἐν Σαββάτῳ, λαμβάνει ἐκ τούτου ἀφορμὴν ὁ Κύριος καὶ διακηρύττει ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ τιθέμενος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων. Διαζωγραφεῖ διὰ χαρακτήρων ζωηρῶν τὸν καλὸν καὶ τὸν μισθωτὸν ποιμένα, παριστῶν τοῦτον μὲν φεύγοντα πρὸ τῶν κινδύνων, ἐκεῖνον δὲ θυσιάζοντα καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωήν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἠρώτων αὐτόν, ἐὰν πράγματι εἶναι ὁ Χριστός, ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας ὁμολογεῖ μετὰ παρρησίας τὴν αἰώνιον αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ τὴν ἑνότητα αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πατρὸς λέγων, «*ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἕν ἐσμεν*», διὰ τὸ ὁποῖον ἤθελον νὰ λιθοβολήσωσιν ἢ καὶ νὰ συλλάβωσιν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς διέφυγεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἀπῆλθε πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Ἐν ᾧ δὲ περιήρχετο τὰς διαφόρους πόλεις καὶ κώμας λαμβάνει τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ Ἡρώδης ζητεῖ νὰ θανατώσῃ αὐτόν· τότε προεῖπε τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὅτι ἔμελλε νὰ συμβῇ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ διὰ τοῦτο ἐλεεινολόγει τὴν πόλιν ταύτην, τῆς ὁποίας ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ ἐρήμωσις ἦσαν ἐγγύς. Μετὰ ταῦτα εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν Φαρισαίου τινός, ὅπου ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου θεραπεύει ὑδρωπικόν τινα, καὶ ἐλέγχει τοὺς ζητοῦντας πρωτοκλισίας συμβουλεύσας νὰ παρέχωσι φιλοξενίαν εἰς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους, εἰς χωλοὺς καὶ τυφλοὺς καὶ εἶτα κηρύττει τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ δείπνου.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ προσήρχοντο ἵνα ἀκούσωσι τὸν λόγον αὐτοῦ, οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς διεγόγγυζον κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλοὺς συναναστρέφεται. Τότε ὁ Κύριος ἀπεστόμωσεν αὐτοὺς διὰ τῶν παραβολῶν τοῦ ἀπολωλότος προβάτου, τῆς ἀπολεσθείσης δραχμῆς καὶ τῆς θαυμασίας παραβολῆς τοῦ ἀσώτου υἱοῦ. Δι' ἄλλης δέ τινος παραβολῆς, τοῦ διαβληθέντος οἰκονόμου πλουσίου τινός, καταδικάζει τοὺς φιλαργύρους Φαρισαίους. Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει δὲ τῶν Φαρισαίων περὶ διαζυγίου ἀποδεικνύει τὴν ἁγιότητα τοῦ γάμου καὶ τὸ ὕψος τῆς παρθενίας. Ἐν τῇ παραβολῇ πάλιν τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου διαγράφει τὴν αἰωνίαν κόλασιν ἥτις περιμένει τοὺς ἀνελεήμονας καὶ σκληροὺς πλουσίους. Πρὸς τοὺς Ἀποστόλους δ' αὖθις ὁμιλεῖ περὶ τῶν σκανδάλων, περὶ τῆς δυνάμεως τῆς πίστεως, περὶ ταπεινώσεως μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος. Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τὴν μεταξὺ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας θεραπεύει τοὺς δέκα λεπρούς, ἐξ ὧν εἷς μόνος εὑρίσκεται

ευγνωμονῶν, καὶ οὗτος εἶναι Σαμαρείτης. Μετὰ ταῦτα λέγει τὴν παραβολὴν τοῦ ἀδίκου κριτοῦ ἵνα παρακινήσῃ εἰς προσευχήν, καὶ τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου δι' ἧς κατακρίνει τὴν ὑψηλοφροσύνην καὶ ἐπαινεῖ τὴν ταπείνωσιν. Τότε προσελθὼν πλούσιός τις ἠρώτα αὐτὸν τίνα ὁδὸν νὰ ἀκολουθήσῃ ἵνα κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωήν. Ἐπειδὴ δ' ὁ Ἰησοῦς διέταξεν αὐτὸν νὰ πωλήσῃ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ νὰ διαδώσῃ τὸ ἀντίτιμον εἰς τοὺς πτωχούς, ἀπῆλθεν οὗτος λυπούμενος. Ἐν τέλει λέγει τὴν παραβολὴν τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος ἵνα προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς φιλαυτίας καὶ τῆς ὑπερηφανείας.

Καταπαύσωμεν ἐνταῦθα τὸν λόγον μὲ τὴν σύστασιν ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἀποφεύγωμεν πάσῃ δυνάμει τὰς δύο ταύτας κακίας τὰς ἐρημούσας τὰ ἔθνη καὶ ὁδηγούσας τοὺς λαοὺς εἰς τὸν ὄλεθρον, νὰ ἀσπασθῶμεν δὲ τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν, αἵτινες εἶναι αἱ μόναι ἀρεταὶ αἱ μεγαλύνουσαι καὶ δοξάζουσαι τὰς κοινωνίας καὶ τὰ ἔθνη καὶ αἱ χορηγοῦσαι σύναμα τοῖς διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων κεκοσμημένοις τὴν εὐλογίαν τοῦ Ὑψίστου καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον. Γένοιτο.

ΛΟΓΟΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

«Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον».
(Ἀπολυτ. τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ).

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί· — διπλῆν ἑορτὴν ἑορτάζομεν σήμερον μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἡ θρησκευτικὴ μᾶς μετέφερε ψυχικῶς εἰς τὴν Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου καὶ ἠκούσαμεν τὸν ἄγγελον Γαβριὴλ εὐαγγελιζόμενον εἰς ἡμᾶς τὴν σύλληψιν τοῦ Σωτῆρος. Χαίρετε, λέγει, ὦ ἄνθρωποι· ὁ καιρὸς τῆς σωτηρίας ὑμῶν ἐπέστη· ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, τὴν σύλληψιν τοῦ Χριστοῦ. «οὗτος » ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται.... καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν » οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος».

Ἡ ἄλλη ἑορτή, ἐθνικοθρησκευτικὴ αὕτη, μᾶς μεταβιβάζει νοερῶς εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας ἐν Πελοποννήσῳ, ὅπου ὁ Παλαιῶν Πατρῶν εὐαγγελίζεται εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν ἐθνικῆς χαρᾶς εὐαγγέλια. Εἶναι καιρὸς πλέον, λέγει ὑψώνων τὴν Σημαίαν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἀγῶνος τοῦ 21, εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἐξεγερθῶμεν ὅλοι οἱ ὑπόδουλοι ἀδελφοί. Τὰ μέχρι τοῦδε μεμονωμένα κινήματα τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους ἀνάγκη νὰ γενικευθοῦν εἰς μίαν μεγάλην, εἰς μίαν ὁμόθυμον καὶ γενικὴν συνεργασίαν. Διότι ἐμάθομεν ὅλοι μας τὰς ἐν Τριπόλει τῆς Πελοποννήσου συλλήψεις τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν προκρίτων ἀδελφῶν ἡμῶν. Καὶ πόσοι ἄλλοι ἆρά γε ἐκ τῶν ὁμογενῶν μας εἰς ἄλλα μέρη δὲν ἔχουν ἤδη συλληφθῆ παρὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως ἡμῶν; Τῇ ἀληθείᾳ ἡ ἐθνικὴ ἀγανάκτησις ἐκορυφώθη· ἡ ὑπομονὴ τοῦ τλήμονος Ἔθνους ἐξηντλήθη· ἡ περαι-

τέρω ἐγκαρτέρησις ἡμῶν θὰ ἦτο αὐτοκτονία. Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀδελφοὶ συμπατριῶται καὶ τέκνα ἐν Χριστῷ ἀγαπητά, ἐμπρός! Ἐξ ὅσων μᾶς ἀπαιτεῖται διὰ τὸν ἀγῶνα δὲν μᾶς λείπει πλέον παρὰ μόνον ἡ ἔγκαιρος καὶ ἀποφασιστικὴ χρῆσις αὐτῶν. Διότι στρατιώτας ἔχομεν τόσους ἀκριβῶς, ὅσοι ἐκ τῶν ὁμογενῶν μας εἶναι ἱκανοὶ νὰ φέρουν ὅπλα. Ἀρχηγοὺς ἐξησκημένους εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων θὰ μᾶς προσφέρουν οἱ ἀδούλωτοι *ἁρματωλοὶ* καὶ *κλέφται*. Παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῶν, ἔστε βέβαιοι, θὰ ταχθῇ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Κλῆρος, κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸν τίμιον Σταυρόν. Πλοῖα ἱκανά, θὰ μᾶς παράσχουν οἱ ἀδελφοὶ νησιῶται. Εὔποροι ὁμογενεῖς θὰ ἐκκενώσουν εὐχαρίστως τὰς δεξαμενὰς τῶν εὐλογημένων οἰκονομιῶν των ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀγῶνος. Θέλετε νὰ σᾶς εἴπω καὶ τὸ μυστικόν; Ὁ ἔμπιστος ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας, ὁ γενναῖος ἀξιωματικὸς τοῦ ρωσσικοῦ στρατοῦ, ὁ τιμήσας τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα εἰς τὰς μάχας ἐν Εὐρώπῃ, ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν κατά τε τὸ γένος καὶ τὴν καρδίαν, ὁ Ἕλλην ἡγεμονόπαις Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, αὐτὸς ἀνέλαβε τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ περὶ τῶν ὅλων ἀγῶνος τοῦ Γένους. Τί ἄλλο λοιπὸν περιμένομεν; Μήπως δὲν εἶναι ὁ πόθος τῶν ὁμογενῶν γενικός; Μήπως δὲν εἶναι βεβαία ἡ κοινὴ ἐλπίς; Μὴ δὲν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου; «Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον»· σήμερον εἶναι ἡ ἐπίσημος κήρυξις τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Ἐν ὀνόματι λοιπὸν τῶν ὑψίστων θυσιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἐπὶ τέσσαρας ἤδη αἰῶνας· ἐν ὀνόματι τῶν ἀνθρωπίνων ἡμῶν δικαίων, τὰ ὁποῖα καταπατεῖ ἀπ᾽ αἰώνων ὁ ἀπηνὴς τύραννος· ἐν ὀνόματι τῶν περικλεῶν ἡμῶν προγόνων, τῶν ὁποίων τὴν ἱστορικὴν ἀποστολὴν συναισθανόμεθα ὅτι εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ συνεχίσωμεν ἐν καιρῷ. Ἐν ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, τοῦ ὁποίου τὴν γέννησιν προαναγγέλλει σήμερον εἰς τὴν παρθένον Μαρίαν ὁ ἄγγελος Γαβριήλ, ἐν ὀνόματι πάντων τούτων ὑψόνω τὸ ἱερὸν τοῦτο Λάβαρον, σύμβολον ἅγιον τοῦ ἁγίου καὶ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος, βέβαιος ὤν, ὅτι Ἕλληνες ἡμεῖς δὲν θὰ καταισχύνωμεν τὰ ὅπλα ἡμῶν, οὐδὲ θὰ καταθέσωμεν αὐτά, ἐὰν δὲν ἐλευθερώσωμεν τὴν προσφιλῆ Πατρίδα, καὶ ἂν ἔτι δεήσῃ πρὸς τοῦτο νὰ χύσωμεν ποταμοὺς αἱμάτων, καὶ ἂν ἀκόμη πέπρωται νὰ ἴδωμεν τὸ πάτριον ἡμῶν ἔδαφος νὰ καλυφθῇ ὑπὸ σωρῶν ἐρειπίων καὶ νὰ ἀναδίδῃ μυρίους καπνοὺς καὶ φλόγας. Ἀπέναντι ὅλων τῶν θυσιῶν τούτων εἶναι ἀπείρως πολυτιμοτέρα ἡ ἐλευθερία. Διότι ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἔγκειται ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων. Διὰ τῆς ἐλευθερίας προάγονται καὶ αἱ ὑλικαὶ τοῦ βίου συνθῆκαι. Ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ, χάριν τῆς ὁποίας προσφέρομεν ἤδη τὰ πάντα, κερδαίνομεν τὰ πάντα. Ἐμπρὸς λοιπόν, τέκνα μου καὶ ἀδελφοὶ εὐλογημένοι! σήμερον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν σωτηρίας τὸ κεφάλαιον· ἂς ἀγωνισθῶμεν γενναίως καὶ μετ᾽ αὐταπαρνήσεως ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς φιλτάτης μας Πατρίδος, ἥτις εἶναι καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως ἡμῶν ἐλευθερία.

Ὁ πολεμιστήριος οὗτος εὐαγγελισμὸς τοῦ φιλοπάτριδος Ἀρχιερέως ἀντήχησεν, ἀγαπητοί, ὡς οὐράνιον ἄγγελμα ἀπ᾽ ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ Ταινάρου καὶ τῆς Κρήτης μέχρι καὶ πέραν τοῦ Ἴστρου ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἠπείρου καὶ τοῦ Μεσολογγίου μέχρι τῶν

Ψαρῶν ἐπαναλαμβάνετο γλυκεῖα καὶ παρήγορος ἡ ἠχὼ τοῦ σαλπίσματος τῆς Λαύρας. «Ἡ σάλπιγξ τῆς Πατρίδος ἠχεῖ», ἔλεγαν οἱ πάντες, «δόξα » τῷ Θεῷ». «Ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τάν», «ἢ θάνατος ἢ νίκη», τοιουτοτρόπως ὡρκίζοντο οἱ πάντες, συμμεριζόμενοι τὸν ἀγῶνα.

Καὶ πόσα μὲν ἔτη διήρκεσεν ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀγών, μετὰ πόσων δὲ θυσιῶν ἀνυπολογίστων διεξήχθη, καὶ ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ· ταῦτα βεβαίως ἐν λεπτομερείᾳ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθοῦν εἰς ἕνα ἢ δύο λόγους· διότι ταῦτα ἀποτελοῦν ὁλόκληρον ἱστορίαν, ἥτις ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν μελέτην καὶ σπουδήν· ἄλλως τε εἰς οὐδένα ἐκ τῶν ἡμετέρων εἶναι ἄγνωστον τοῦτο τοὐλάχιστον, ὅτι ὁ ἱερὸς ἀγὼν τοῦ 21 διήρκεσεν ἐπὶ ἑπτὰ ὁλόκληρα ἔτη, ὅτι ἀπεδεκάτισε τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμόν, καὶ ἐξήντλησεν οἰκονομικῶς τοὺς ἐπιζήσαντας Ἕλληνας, ὅτι δὲ κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον ἀγῶνα οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπολέμησαν ἡρωϊκῶς καὶ ἐπέδειξαν θαυμασίαν ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν, ὥστε ὁ ἀγὼν ἐκεῖνος νὰ ἀποτελῇ ἔξοχον ἱστορικὴν ἐποποιΐαν, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ παύσῃ ποτὲ ὁ κόσμος ἀπὸ τοῦ νὰ θαυμάζῃ· δυστυχῶς ὅμως ἡ διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ μικροῦ τότε Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἀνταμοιβὴ δὲν ἦτο ἀνταξία τοσούτων καὶ τοιούτων θυσιῶν τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ἀλλὰ πῶς οἱ ἀοίδιμοι ἄνδρες τοῦ 21, ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἄοπλοι σχεδὸν κατ' ἀρχὰς καὶ ἀσύντακτοι, καὶ ἐγκαταλελειμμένοι παρὰ πάντων, πολεμούμενοι μάλιστα διπλωματικῶς ὑπὸ τῆς τότε ἀνιέρου Ἱερᾶς Συμμαχίας, δεκατιζόμενοι ὁλονὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν καὶ τῶν μυρίων κακουχιῶν, ἠδυνήθησαν ἐν τούτοις νὰ ἀντιστοῦν ἐπὶ τόσα ἔτη καὶ νὰ κλονίσουν ἐκ βάθρων μίαν ὁλόκληρον αὐτοκρατορίαν, τῆς ὁποίας ἡ ὑλικὴ δύναμις ἦτο ἴση μὲ τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν, τὴν ὁποίαν παρεῖχον εἰς αὐτὴν αἱ Μεγάλαι Χριστιανικαὶ Δυνάμεις;

Ἀνοίχθητε ἱεροὶ τάφοι τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Ἀρκαδίου μέχρι τοῦ Σκουλενίου τοῦ παρὰ τὸν Προῦθον, καὶ ἀπὸ τῆς Κάσσου καὶ τῶν Ψαρῶν μέχρι τοῦ Πέτα τοῦ παρὰ τὴν Ἄρταν χωρίου τούτου καὶ μέχρι τῆς Σφακτηρίας! Συνάχθητε ἡγιασμένα ὀστᾶ τῶν πατέρων ἡμῶν! Λάβετε πνεῦμα καὶ σάρκα καὶ εἴπετε εἰς ἡμᾶς, τίνες ἰδέαι, ποῖα αἰσθήματα ἐπλημμύριζαν τὴν ψυχήν σας, ὅταν ὁμόθυμοι καὶ εὐέλπιδες κατήρχεσθε εἰς τὸν ἄνισον ἐκεῖνον ἀγῶνα. καὶ ὅταν ἥρωες ἀκατάβλητοι παρετείνετε αὐτὸν καλλίνικον ἐπὶ τόσα ἔτη; Διότι, ἀγαπητοί, τὸ μέγα ἐκεῖνο ἱστορικὸν ἔργον δὲν εἶνε προϊὸν ἁπλῶς τῆς ὕλης. Ἡ ὕλη μόνη εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶνε τὸ πᾶν. Τί ἦτο λοιπὸν ὁ ἀγὼν ἐκεῖνος τοῦ 21; Οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἐν πρώτοις πνεῦμα ἑλληνικόν, ζωηρότατον αἴσθημα φιλοπατρίας, γνήσιος ἑλληνικὸς πατριωτισμός. Τί δὲ ἄλλο; Εἰπέ μας, ἀτρόμητε Κανάρη, διατί ἐκοινώνεις τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ ἀποπλεύσῃς πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου; Καὶ διατί ἀλάνθαστος πάντοτε χειριστὴς τῶν πυρπολικῶν, ὁσάκις ἐπέστρεφες ἀπὸ τὴν πυρπόλησιν τῶν ναυαρχίδων τοῦ ἐχθροῦ, μετέβαινες κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀσκεπὴς καὶ ἀνυπόδητος καὶ προσέφερες λαμπάδας εἰς τὸν Θεόν; Εἰπέ μας καὶ σύ, Γέρω τοῦ Μωριά, ὁ ἔξοχος στρατηγὸς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, διατί πρὸ τῶν μαχῶν ἔβλεπες καθ' ὕπνον τὴν Παναγίαν καὶ ἐλάμβανες παρ' αὐτῆς πληροφορίας περὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτῶν; Εἴχομεν,

ἀπαντῶσιν ἀπὸ κοινοῦ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ 21, εἴχομεν θερμοτάτην πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην, εἴχομεν γνήσιον ἑλληνικὸν αἴσθημα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνέπνεεν ἡ συναίσθησις τῆς εὐκλεοῦς ἡμῶν καταγωγῆς, τὸ ὁποῖον ἐπὶ πλέον ἐθέρμαινεν ὁ ἄσβεστος πόθος τῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον τέλος ἐπέτεινεν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἡ σκληροτάτη δουλεία. Ἀλλὰ πάντα τὰ φρυνήματα ταῦτα καὶ τὰ αἰσθήματα ἡμῶν ἀνεπτέρωνεν, ἐξέκαιεν, ἐκαμίνευεν ἡ πίστις ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, ἡ προσευχὴ ἡμῶν πρὸς αὐτόν, ἡ ἐλπίς μας εἰς τὸ μέλλον. Τεθωρακισμένοι μὲ τὰ ἠθικὰ ταῦτα ἐφόδια δὲν εἴχομεν κἀνένα δισταγμὸν περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἡμῶν εἰς τὴν ἄνισον πάλην. Οὐδὲ εἶχε θέσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὁ φόβος ἐκ τῆς ὑλικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐχθροῦ· οὐδὲ ἦσαν ἱκαναὶ αἱ μέγισται ταλαιπωρίαι τοῦ πολέμου νὰ ἐξαντλήσουν τὴν ἐγκαρτέρησιν ἡμῶν.

Ὁ θέλων λοιπὸν νὰ ἐννοήσῃ ὀρθῶς τὴν ἱστορικὴν ἐποποιΐαν τοῦ 21, ὀφείλει νὰ μελετήσῃ αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἰδέας, τὴν ὁποίαν συμβολίζει, καὶ τῆς ὁποίας ἦτο καρπός. Ποία δὲ εἶναι ἡ ἰδέα αὕτη; Ἡ ἐθνικὴ συνείδησις. Πόθεν δὲ ἐγεννήθη αὕτη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πατέρων ἡμῶν· Τίνες δὲ οἱ δορυφόροι καὶ συντελεσταὶ αὐτῆς;

Αἱ βεβηλώσεις τῶν Ναῶν, αἱ ἁρπαγαὶ τῶν ἰδιοκτησιῶν, ἡ στέρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ζωῆς, οἱ βίαιοι ἐξισλαμισμοί, τὰ ὠμότατα βασανιστήρια, οἱ ἀπαγχονισμοὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν προκρίτων ὁμογενῶν, ταῦτα πάντα καὶ τὰ παρόμοια φρικώδη βασανιστήρια τῆς τυραννίας ἐξήγειραν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων τὴν τέως ἠμαυρωμένην ἔννοιαν τῆς πατρίδος. Ἡμεῖς, εἶπαν τότε, οἱ πατέρες ἡμῶν, ἡμεῖς δοῦλοι καὶ ἀπάτριδες, τῶν ὁποίων τὸ Κράτος ἐπεξετείνετο ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῆς Ἰταλίας καὶ ἀπὸ τοῦ Ἴστρου μέχρι τῶν βορείων ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς; Ἡμεῖς δοῦλοι καὶ ἀπάτριδες, τῶν ὁποίων ἡ πατρὶς δὲν ἔχει πέτραν, ἥτις δὲν ἔχει ὄνομα, οὐδὲ πηγήν, ἥτις δὲν ἐξυμνήθη ὑπὸ τῶν ποιητῶν, οὐδὲ σπιθαμὴν γῆς, ἥτις δὲν ἐφημίσθη ὑπὸ τῆς ἱστορίας, οὐδὲ ὄρος τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρξε καθέδρα ἑλληνικῆς τινος Μούσης; Ἡμεῖς δοῦλοι, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες ἐδίδαξαν τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν καὶ παρήγαγον τὸν ἀπαράμιλλον ἑλληνικὸν πολιτισμόν; Ὢ ποία συμφορά! Ὢ ποία αἰσχύνη! Ἀλλ' ὄχι! ἡ ἀθλιότης τοῦ παρόντος δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀπελπίζῃ· πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν συντόνως καὶ μετὰ περισκέψεως διὰ νὰ προετοιμάσωμεν τὴν πολιτικὴν ἡμῶν ἀναγέννησιν.

Καὶ ἡ προεργασία αὕτη ἤρχισε πράγματι ἀπὸ τῆς ἑπομένης ἡμέρας τῆς Ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἡ τετρακοσιετὴς δὲ δουλεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εἶναι ἡ ἱστορία τῆς προπαρασκευῆς αὐτοῦ διὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα τοῦ 21. Ἀλλὰ τίς ὁ ὁδηγὸς καὶ παραμυθητὴς τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους εἰς τὴν μακρὰν ταύτην καὶ ἐπίμοχθον καὶ κινδυνώδη προετοιμασίαν;

Ἐν πρώτοις, ἀγαπητοί, ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, εὐσεβῶς καὶ μετὰ συνέσεως ἐργαζομένη ἀείποτε ἀπέβη ἡ Κιβωτός, ἥτις ἔσωσε τὰς ἐθνικὰς καὶ θρησκευτικὰς παραδόσεις καὶ τὸν πνευματικὸν βίον τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους.

Δεύτερον ἡ ἀριστοκρατικὴ τοῦ Γένους τάξις διὰ τῆς διπλωματικῆς αὐτῆς ὑπηρεσίας ἐπροστάτευσε τὰ γενικὰ τῶν ὁμογενῶν καὶ δὴ καὶ τῆς Ἐκκλησίας συμφέροντα, διέδωκε δὲ τὸν ἑλληνικὸν βίον εἰς τὰς παραδουναβίους ἡγεμονίας, μεταβαλοῦσα πρὸς καιρὸν τὰς χώρας ἐκείνας

εἰς ἑλληνικὰ κρατίδια, χρησιμεύσαντα ὡς τὰ πρῶτα ὁρμητήρια τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος.

Τρίτον οἱ περιώνυμοι Ἁρματωλοὶ διὰ τῶν ἡρωϊκῶν αὐτῶν μικροπολέμων μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος παρέσχον εἰς αὐτὸν πολυτιμότατον ὑλικὸν εἰς ἄνδρας καὶ εἰς ὅπλα. Οἱ δὲ λόγιοι τοῦ Ἔθνους ἄνδρες μετὰ πολλῶν πόνων καὶ μόχθων ἀνεθέρμαινον διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, πρωτοστάται τοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος καὶ ἀνορθωταὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως γενόμενοι.

Ἡ δὲ περίφημος Ἑταιρεία τῶν Φιλικῶν δι' ἑπταετῶν μυστικῶν καὶ δραστικῶν καὶ δραστηρίων ἐνεργειῶν ἠδυνήθη νὰ φέρῃ πλησίον ἀλλήλων τὰς κορυφὰς τοῦ Ἔθνους καὶ νὰ κοινοπραγήσουν εἰς μίαν συστηματικὴν ἐνέργειαν ὑπὲρ τοῦ μελετωμένου ἀγῶνος.

Καὶ δὲν ἐπέτυχε μὲν δυστυχῶς ἡ ἐκραγεῖσα Ἐπανάστασις εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν παρὰ πᾶσαν τὴν ἡρωϊκὴν πτῶσιν τῶν ἐνθουσιωδῶν Ἱερολοχιτῶν ἐν Δραγατσανίῳ. Ἀλλ' ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι ὁ ἐθνικὸς ἀγὼν παρετάθη ἐπὶ μίαν ἑπταετίαν μετὰ τόσης γενναιότητος, αὐταπαρνήσεως, ὑπομονῆς, καὶ μετὰ τόσων θυσιῶν καὶ ἐπιτυχῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὴν γενικὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν παγκόσμιον θαυμασμόν.

Καὶ ταῦτα μὲν δι' ὀλίγων περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς προπαρασκευῆς καὶ περὶ τῆς μακροχρονίου πατριωτικῆς προεργασίας καὶ ζυμώσεως τῆς Μεγ. Ἐπαναστάσεως τοῦ 21, τῆς ὁποίας τὴν ἐπέτειον τῆς ἐκρήξεως ἑορτάζομεν σήμερον, χαίροντες ἐφέτος καὶ ἀγαλλόμενοι περισσότερον παρὰ κάθε ἄλλο ἔτος. Διατί δέ; Διότι ὁ πρόσφατος ἱερὸς ἀγών μας ἀνέδειξε τὸν σύγχρονον Ἑλληνισμὸν ἐφάμιλλον καὶ ἀντάξιον τῶν ἀνδρῶν τοῦ 21, καὶ συνεχιστὴν τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ παραδόσεων. Διατί ἄλλο; Διότι ἠδυνήθημεν ἐντὸς ἑνὸς μόνον ἔτους διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ νὰ αὐξήσωμεν διπλασίως τὸ ἡμέτερον Κράτος, καὶ νὰ ἐλευθερώσωμεν ἄλλους τόσους ὑποδούλους ἀδελφούς, καὶ νὰ παρουσιάσωμεν τὴν πατρίδα ἡμῶν ὠργανωμένην οὕτως, ὥστε καὶ εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ εἶναι πλέον φοβερά, καὶ ἡ φιλία της νὰ εἶναι περιζήτητος καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἰσχυροῖς. Δόξα καὶ τιμὴ καὶ ἔπαινος εἰς τὸν γενναῖον ἡμῶν Στρατὸν καὶ Στόλον, καὶ τὸν ἔνδοξον στρατηλάτην τὸν δαφνοστεφῆ Βασιλέα ἡμῶν, οἵτινες διὰ τῆς πολεμικῆς αὐτῶν τέχνης, τῆς ὁρμῆς, τῆς ἐγκαρτερήσεως καὶ ἀντοχῆς, διὰ τῶν ἐξόχων τούτων στρατιωτικῶν ἀρετῶν, ἐμεγέθυναν τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ τὴν τέως μικρὰν Ἑλλάδα μας, καὶ ἐδόξασαν τὸ τέως ὑποτιμώμενον ὄνομα τοῦ συγχρόνου ἑλληνισμοῦ, καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ Ἔθνος τὸ δικαίωμα νὰ ἐλπίζῃ μεγάλως τί πρᾶγμα; Ὅτι ἀφοῦ ἡ μικρὰ Ἑλλὰς κατώρθωσε νὰ διεκδικήσῃ διὰ τῆς ἀνδρείας τοῦ στρατοῦ αὐτῆς τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα κατὰ δύο φοβερῶν ἐχθρῶν, ἡ μεγαλυνθεῖσα Ἑλλὰς διὰ τῶν αὐτῶν ἀρετῶν τῶν τέκνων της καὶ μὲ τὴν συμμαχίαν πάλιν τοῦ Θεοῦ θὰ μεγαλουργήσῃ ἐκ νέου ἐν καιρῷ, συμπληροῦσα τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς της, τὸ ὁποῖον ἀρξάμενον σὺν Θεῷ ἀπὸ τὴν ὕψωσιν τῆς σημαίας τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος τοῦ 21 εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας, πότε θὰ θεωρηθῇ συμπληρωθέν; Ὅταν πάλιν σὺν Θεῷ σημάνῃ ἡ μεγάλη ἡμέρα τοῦ ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας Ἐκκλησιασμοῦ ἡμῶν. Γένοιτο!